

nov. 1917, E. G. L. št. 500.194, in k odloku z dne 1. febr. 1918 E. G. L. št. 600.175, tičočih se splošne oprostite v zaledju se nahajajočih in za frontno službo nesposobnih učiteljev, ki pripadajo moštvu, s katero z odlokom dne 23. febr. 1918, E. G. L. št. 600.331, naučno ministrstvo obvešča, da c. in kr. vrhovno armadno poveljstvo soglasa s predlogom, da se oprostijo vojaške službe vse učitelje, ki so pridelnili armadi na bojnem polju s »C« klasificiranim ter pripadajo moštvu, vstevši praporščake in kadete aspirante, ki so klasificirani za pomožno službo (»C«-označba).

V svrhu izvršitve te odredbe imajo vodstva učnih zavodov potom okr. š. sv. vse v pošteve spadajoče učne osebe predlagati v oprostitve na podlagi običajnih imenikov, sklicujoč se na ta odlok (vendar posebno od drugih enakih seznamov). Pri tem je navesti: ime, čin, polk, rojstno leto, domovinska pravica, natančen naslov, kjer sedaj službuje (poveljstvo in vojnopošta številka), zdravni. klasif., kraj civilnega službovanja, kakor tudi dopolnilno poveljstvo (kader), ki ima oprostitve izvesti, in h kateremu je navedena v svrhu istega odposlati.

Glede zdravniške klasifikacije se opozarja na odlok naučnega ministrstva z dne 9. jan. 1918, št. 86.

Ti imeniki in predlogi se imajo s priporočilom del. š. sv. potom naučnega ministrstva oddati domobranskemu ministrstvu (F. G.) in od istega načelnikstva nadomestnega poveljstva za skupno volno silo.

Po premetitvi teh učnih oseb od armade na bojnem polju v zaledju, izvede prov. oprostitve teh oseb do 15. jul. 1918 domobransko ministrstvo.

Za nadaljno oprostitve je predložiti v pošteve prihajajoče učitelje pravočasno običajne predloge, ki so predpisani pri splošnem oprostitvenem postopanju.

Predložitev vojaško-zdravniških spričeval pri prošnjah za oprostitve. Z ozirom na odlok naučnega ministrstva z dne 9. jan. 1918, št. 86, se imajo pri prošnjah za oprostitve učnih oseb, ki so za frontno službo kot nesposobni klasificirani, priložiti tudi vojaško-zdravniška izpričevala v originalu.

Tako izpričevala (Befund) lahko dobe oni, ki niso v vojaški službi in ki tudi niso bili še prezentirani, na podlagi prošnje pri najbližjem v pošteve prihajajočem vojaškem oblastvu.

Pri pomanjkljivosti takega vojaško-zdravniškega izpričevala se mora predlagati sicer smatrati kot za frontno službo sposoben.

Nedopustnost novih oprostitve rojstnih letnikov 1900 do 1894. Po odloku domobranskega min. odd. XIV. z dne 4. febr. 1918, št. 79 so nadaljne oprostitve letnikov 1900 do 1894 nedovoljene.

Obsebiurnevno odpade pri teh osebah tudi možnost podelitve čakalnega roka. (Odlok naučn. min. z dne 7. febr. 1918, št. 362.)

Seznami splošne oprostitve za frontno službo nesposobnih učiteljev. Z ozirom na odlok naučn. min. z dne 16. febr. 1918, št. 433 je predložiti imenike vseh onih ljudskih in meščanskih učiteljev, ki so bili oproščeni na podlagi odlokov za splošno oprostitve za frontno službo nesposobnih učiteljev (»B« in »C« označba) do 15. jul. 1918.

Vsi oni, ki so bili na podlagi konkretnih predlogov oproščeni, ne pridelo pri teh seznamih v pošteve.

Kakor razvidno se je naučno ministrstvo po inicijativi državnih poslancev zelo zavzelo za to, da se šolstvo zopet kolikor mogoče postavi v normalne razmere in v to oprosti potrebne učitelje ter je domobransko ministrstvo radovoljno ugodilo željam ljudskih zastopnikov.

Nujna potreba je, da naše centralne organizacije stopijo v stik z drugimi centr. org., ki naj se skupno obrnejo na vse državne poslance, da pravočasno poskrbe za to, da se te odredbe v interesu šole in ljudstva razširijo in podelitvijo.

Za mladino.

Po „Slovenca“ povzamemo te-le prav umestne besede:

Kakor poročajo listi, prireja prof. David Hajnal na Reki v gledališču Fenice zabavne predavanja za otroke; pripoveduje zabavne povestice in recitira vesele pesmi. Na programu so Münchhausen, Uhlend, Chamisso, Hoffmann pl. Fallersleben, Baumbach i. dr. Podobna poučna-zabavna predavanja za otroke imajo po drugih kulturnih državah, posebno v skandinavskih deželah Na Dunaju so pa te dni priredili koncert za otroke, in sicer za varovanje delavskega društva „Kinderfreunde“. Pela je umetnica gospa Flora Luthlen-Kalbeck, „pesmi za otroke in trke, ki jih imajo otroci radi“ — ljubke, vesele in šaljive. Poročilo pravi, da so bili otroci vsi razigrani in očarani.

Sedaj pa primerjajmo razliko med vzgojno vrednostjo takih prireditev in predstav v kinu! S kako majhnimi sredstvi bi se dale tudi pri nas organizirati zabavne prireditve za otroke: nekoliko pripovedovanja in recitiranja, pa par pesmic ali glasbenih točk, in otroci bi imeli resničen

užitek. Vsak vé, s kakim zavzetjem poslušajo otroci celo v šoli zgodovino in književnost, ako učitelj ni suboparen in ne črpa modrosti samo iz šolskih knjig. Gotovo bi radi hodili tudi na poučna predavanja izven šole, prirejena nalašč zanje. Posebno velik uspeh bi imele sposobne ženske moči: učiteljice in druge inteligentne žene, ki znajo lepo pripovedovati; razen tega pevske in glasbene umetnice.

Kdor bi se pri nas lotil tega dela, bi mu morali biti vsi jako hvaležni.

Zborovanje Zavezine delegacije.

(Dalje.)

39. Vodstvo Zaveze je poslalo „Goriškega Učiteljskega društva“ dopis, v katerem ga svari, da naj ne ustanovi posebnega „Slovenskega Ježelnega učiteljskega društva“ za pokoneženo profiljo Goriške-Gradišanske, pač pa naj se osnuje Ježelnja Zveza za vse Primorsko.

40. Na posredovanje vodstva Zaveze nam je javila uprava „Učiteljskega doma v Cirkvenici“, da dá Zavezinemu učitelstvu, ki pride v to primorsko kopališče, 10% popusta na stanarini.

41. Uredništvo in upravnštvo „Učiteljskega Tovariša“ je naznanilo v stanovskem glasilu dne 7. avgusta leta 1914, da bo izhajal „Učiteljski Tovariš“ zaradi nastalih vojnih razmer za nedoločen čas samo vsakih 14 dni. Leta 1914 je izšlo 43 namesto 52 števil, leta 1915 le 19 števil, leta 1916 pa 26 števil in leta 1917 tudi 26 števil tega lista.

42. XXVI. glavna skupščina naše Zaveze, ki bi se morala vršiti v dneh od 6. do 8. septembra 1914 v Pulju, se je morala odpovedati na nedoločen čas že dne 14. avgusta 1914 zaradi zaukazane delne mobilizacije avstrijske vojske sile.

43. Član upravnega odbora Zaveze, tovariš Karel Česnik, je bil prestavljen iz službenih ozirnov iz Knežca v Cerkle na Dolenjsko. Zoper ta sklep Ježelnega šolskega sveta za Kranjsko je vložil nadučitelj Karel Česnik priliz. Zaveza je izročila prepis rekurza državnemu poslancu gospodu dr. V. Ravniharju in mu natančno pojasnila ves položaj, da je mogel uspešno posredovati v korist tovariša Česnika. Posredovanje je imelo uspeh: Nadučitelj Karel Česnik je ostal na svojem dosedanjem službenem mestu in njegova premetitev je dokončno ustavljena.

44. Nadučitelj Anton Urbančič, bivš. član upravnega odbora Zaveze, je bil premeščen iz službenih ozirnov. Vložil je rekurz zoper premetitev. Zaveza je poslal v pregled ves akt, a za posredovanje ni prosil. Priziv je bil zavrnjen.

45. Nadučitelj Fortunat Jelovšek v Dramljah je imel dne 2. julija leta 1915 prizivno razpravo pri upravnem sodišču na Dunaju o pritožbi, ki jo je vložil, ker se mu ni priznala II. in III. starostna doklada. Obrnil se je na Zavezo z vprašanjem, ali ima Zaveza na Dunaju kakega pravnega zastopnika. Nasvetovalo se mu je, naj se obrne na društvo „Lehrerschütz-Verein“ na Dunaju. Zaveza je obvestila tudi sama imenovano društvo o tem slučaju in priporočala, naj se zavzame društvo za Jelovškovo zadevo, ako razvidi iz aktov, da se godi Jelovšku krivica. Kakšen je bil uspeh tega posredovanja, se nam ni sporočilo.

46. Vodstvo Zaveze se je hotelo obrniti na vsa Zavezina društva, da mu pošljejo seznam onih učiteljev, ki so mobilizirani, ki so ranjeni, ali ki so padli na bojnem polju. Predsednik Zaveze se je obrnil za mnenje o tem na poljijsko ravnateljstvo v Ljubljani. Tu so mu odsvetovali storiti še sedaj te korake. Zgodilo se bo to ob koncu vojne, ko bomo lahko dobili zanesljive podatke in sestavili natančno statistiko.

47. Komité za prirejevanje šolsko-higieničnih kongresov je javil Zavezí, da se bo vršil meseca avgusta leta 1915 v Bruslju kongres. Da se ni vršil, je razumno samo ob sebi. (Dale.)

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

„Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta“ je imelo svoj 23. občni zbor dne 28. marca t. l. ob pol. 10. uri v Učiteljski tiskarni.

Predsednik tovariš Jakob Furlan otvori zborovanje, pozdravi navzoče ter jih bodri k vztrajnemu delu v blagi društveni namen. Tajnik tovariš Juraj Režek poroča, da se je društveno delovanje tudi v tem letu zelo skrčilo. Intenzivnejše delo pri pouku in vzgoji mladine in vsestransko zaposlenje učiteljskega v vojne namene je pritegnilo vse naše moči in čas, da smo mogli zase le malo storiti. Učiteljsvo in naši prijatelji smo polagali svoje denarne prispevke na oltar domovine. Ako pomislimo, da se je

po trudu in delu našega učiteljskega v imenovane namene zbrala že ogromna vsota več milijonov, potem lahko uvidimo, kako lep prispevek bi bil gotovo pripadel našemu društvu na korist od tega nabranega zneska.

Dohodki iz našega „gospodarskega programa“ so se docela posušili, ker si zaradi svojih pičlih dohodkov nismo mogli nabavljati pri svojih trgovcih obleke in drugih potrebščin kot prejšnja leta.

Navzlic vsem tem zaprekam in neugodnim razmeram vendar nismo pozabili naše mladine. Preskrbeli smo ji tudi letos nekoliko lepega čtiva. Izdali smo A. Rapetovih spisov VI. zvezek in pripravljeni so trije nadaljni zvezki E. Ganglovih spisov ter Janka Žirovnika „Narodne šaljivke“. Krajni šolski sveti in šolska vodstva naj bi le bolj pridno segali po teh in prejšnjih knjižicah za mladino, ki je v teh vojnih časih še bolj potrebovala lepega duševnega razvedrila kot kdaj prej.

Vsem blagim našim prijateljem, ki so nas kakorkoli podpirali tudi v teh težkih časih, izrekamo še tem potom svojo srčno zahvalo.

Društvo šteje koncem leta: 67 pokroviteljev, 40 podpornih in 235 rednih članov.

Tov. Janko Žirovnik pravi, da se učiteljsvo in občinstvo sploh premalo opozarja na izdane knjižice in pesmi po katerih šolska in odrasla mladina tako rada sega. Treba je nekoliko več gibanja in agitacije med učiteljsvom. Iz lastne skušnje poda nekoliko migljavev in napotkov o tem, kar bi dajalo lahko društvu mnogo tisočakov letnih dohodkov.

Blagajnik tovariš Jakob Dimnik poroča, da ima društvo K 113.117-19 premoženja. Cesarja Franca Jožefal. jubilejna ustanova ima K 18.106-74 glavnice. Iz te glavnice se plačuje šestim učiteljskim sirotam po 80 kron podpore na leto. Sklene se, da se cena mladinskim spisom poviša, in sicer v platno vezanim knjigam na 3 K navadno vezanim knjigam pa na 2 K. Narodne pesmi za šolsko mladino se bodo prodajale v bodoče po 40 vinarjev snopič.

V imenu pregledovalcev računov poroča tov. A. Kečel, da so vsi računi in knjige v najlepšem redu ter predlaga odboru in blagajniku popolno oprostito.

V odbor so izvoljeni: Jakob Furlan, predsednik; Luka Jelenc, I. podpredsednik, Ignacij Krizman, II. podpredsednik; Juraj Režek, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; odborniki: Josip Ambrožič, E. Gangl, Anton Gnus, Julij Slapšak.

Goriško.

Goriško okrajno učiteljsko društvo bode zborovalo dne 18. t. m. pri Jerasu v Ajdovščini, kamor nas vabi tudi tovariš Medvedšek. Dne 4. t. m. ni bilo našega shoda v Gorici, ker sem bil kot sklicatelj in poročevalec zadržan na svojem službenem mestu zaradi visokega obiska Njegovega Veličanstva našega presvitlega cesarja v naši občini. Tovariši, tovarišice! Pridite polnoštevilno v Ajdovščino že do 10. predpoldne, da upostavimo z agilnimi tankajšnjimi stanovskimi sodelavci svojo organizacijo! Dela imamo dovolj za ves dan. Ustvarimo konec našemu trpljenju in bedi! Posebnih vabil ne bom razpošiljal.

V Kojskem, dne 6. aprila 1918.

Za društveno predsedništvo:

Alojzij Urbančič

Kranjsko.

Predsedništvo Učiteljskega društva litijskega okraja je razposlalo vsemu učitelstvu v okrajno nastopno okrožnico:

Dragi tovariši in tovarišice!

Grozna vojna je malone zadušila vse društveno delovanje. Izostali so sestanki, zborovanja; zavaljala je nekaka stagnacija. Mnogo tovarišev je moralo k vojakom, ostali pa smo gledali s strahom, začudenjem, kaj pride, in se opravičevali drug drugemu: Je pač vojna.

A tako ne sme iti dalje. Veliki čas nas ne sme dobiti prekritih rok. Domovina kliče na delo, na podvojeno delo. Koliko in kakšne vrzeli nam je izpolnil! Treba vzajemnega dela.

Kakor razvidite iz priloženih pravil, je s to izpremembo postavljen naš organizaciji zdrav, soliden temelj, na katerem lahko zidamo svojo bodočnost, ki nam bo prav gotovo milejša od preteklosti in sedanjosti.

Apelirani na stanovsko zavednost in narodno odločnost učiteljskega. Vabim Vas vse, ki ste dobre volje, da pristopite v naš krog. Če so drugi stanovi virgli od sebe zastarele predsodke, je to toliko bolj potrebno pri nas, ki smo pač najboljše stan pod solncem, kar prebrisklo skušamo zlasti sedanje čase, ko nam naši gospodurji zlasti toliko ne dajejo za naš trud, da bi se mogli za silo obleči in nasititi. Naj nas izmožri naša sila! Le tesno združeni smo močni in bomo kaj dosegli za svoj stan in za šolstvo.

Naši bratje na jugu in severu se divijo edinstvi in zavednosti našega naroda; vedno večje čete korakajo za najmanjšim bratom. Navdušenje, samozavest narašča, ker imamo pred seboj določen, skupen cilj: svobodo in blagor domovine.

Naša zvezda se je prikazala, vstaja naš dan. In pri tem slavnostnem pohodu naj mi pionirji capljamo posamezno, ločeni! Proč z vsemi pomisleki, proč z umetnimi ovirami, proč z malodušnostjo!

Bratje in sestre po krvi in poklicu, pokonci glave, kvilju srca! Sklenjeni v močno falango stanovske organizacije, oboroženi s trdno vero vase, z neomajnim upanjem v zmagovitost pravice in z iskreno ljubeznijo do rodu in doma avo-lega korakajmo i mi novi dobi naproti, ker bliža se nam in domovini naš vstajenja dan.

Za učiteljsko društvo litijskega okraja: Ivan Bezjak, t. č. predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo sa ptujski okraj zboruje v četrtek dne 18. aprila 1918 ob 10. uri v okoliški šoli v Ptujju s sledečim dnevnim redom: 1. Dopisi. 2. Poročilo o Zvezinem deleg. zborovanju v Celju. 3. Volitve. 4. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Učiteljsko društvo opozarja učiteljsvo, da dobi ta dan že lahko moko, sladkor itd. v Ptujju, ker nas aprovizira s 1. aprilom gospodarski urad c. kr. okr. glavarstva ptujskega. — Jos. Gorup t. č. podpredsednik.

Kozjansko učiteljsko društvo je zborovalo v času sedanje svetovne borbe dne 14. marca 1918 na Pilštanju. Kakor pri prvem zborovanju, je bila udeležba tudi tačas prav povoljna. Zato je tovariš predsednik s tem večjim veseljem pozdravil navzoče. Posebej je še pozdravil goste: gospo Majerjevo, gospo Potočnikovo ter z bojišča došlega poročnika Ivana Gračnarja. Nato nam je prečital sledeče dopise: Dopis nem. učitelj. društva Frohnleiten glede častnega članstva nem. tovarišev Otterja in Herza, okrožnico Zveze v zadevi prispevka za podporni sklad in dopis Zaveze avstr. jugosl. učiteljskega zaradi članarine, ki znaša na leto 24 K; plačuje se lahko v obrokih. K temu pripomni predsednik, da moramo živahno podpirati organizacijo, ker nam bo le tako zjamčen ostanek.

Nato slede poročila društvenih upravnikov: Odposlala se je izjava našega učitelj. društva za Jugoslav. deklaracijo. Blagajničarka Marijana Šketova poroča o gmotnem stanju kozjanskega učitelj. društva in sicer od leta 1914—1918. Račun s precejšnjim pribitkom se odobri.

V odbor se volijo sledeči člani: Predsednik: tov. Miloš Grmovšek, podpredsednik: tov. Franc Lovrec, zapisničarka in poročevalka „Učitelj. Tovar.“: tov. Cilka Vrečkova, blagajničarka: tovar. Marijana Šketova, odbornika: tov. Ivo Krajnik in Ante Potočnik.

Za delegata za Zvezino zborovanje v Celju sta se izvolila: tovarišica Milka Bračičeva in tov. Ante Potočnik, za namestnika pa tov. Miloš Grmovšek.

Prihodnje zborovanje se vrši meseca vel. travna v Podsredi. Sledejči se tovariš predsednik zahvali navzočim za pozornost in zborovanje se zaključ.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj je zborovalo dne 7. marca t. l. v Konjicah. Udeležba je bila za sedanje razmere povoljna. Predsednik tov. Bobič je otvoril zborovanje ter se spomnil tovarišev, ki so v vojaški službi in čestital tovarišici Tomažičevi k prestatem v izpitu učne vsposobljenosti.

Po prečitaniu dopisov je poročala tov. Bezlaževa o delegacijskem zborovanju Zaveze. Njeno poročilo je bilo jako zanimivo.

Nato je predaval tov. Bobič o predpogojih uspešne preustrojitve šolstva in o reformi šolstva sami. Referat je bil izboren poslušali smo ga z velikim zanimanjem. Izrazila se je tudi želja, da bi se referat priobčil v Učit. Tovaršu; a z ozirom na to, da se bo letos najbrž zopet vršile uradne konference, se bo ob tej priliki uporabil.

Delegatom za Zvezino zborovanje sta bila izvoljena tov. Ferdo Bobič, nadučitelj v Stranich in tov. Franc Golež, nadučitelj v Sv. Kunigundi. Ker ni bilo nobenih predlogov, je zaključil predsednik zborovanje zahvaljujoč se navzočim za obilno udeležbo.

G.—2

Koroške vesti.

—k— Šolstvo. Razpisane so ženske učiteljske službe v Bilčovsu (utrakvistična), Vralih in Prevaljih. V šolah sede slovenski otroci, a znanje slovenščine se od učiteljice ne zahteva! Barbarski nepočastigski koroški sistem! Vpokojena je učiteljica A. Čebulova v Prevaljih.

Kranjske vesti.

—r— Umrl je na veliko sredo na Kranjem vrhu pri Metliki posestnik Ivan Režek star 87 let. Blagi ranjki je bil brat našega vrliga tovariša Juraja Režeka, učitelja v Ljubljani. Bodi krepki slovenski korenini ohranjen med nami časten spomin, našemu tovarišu pa najiskrenejšje sožalje!